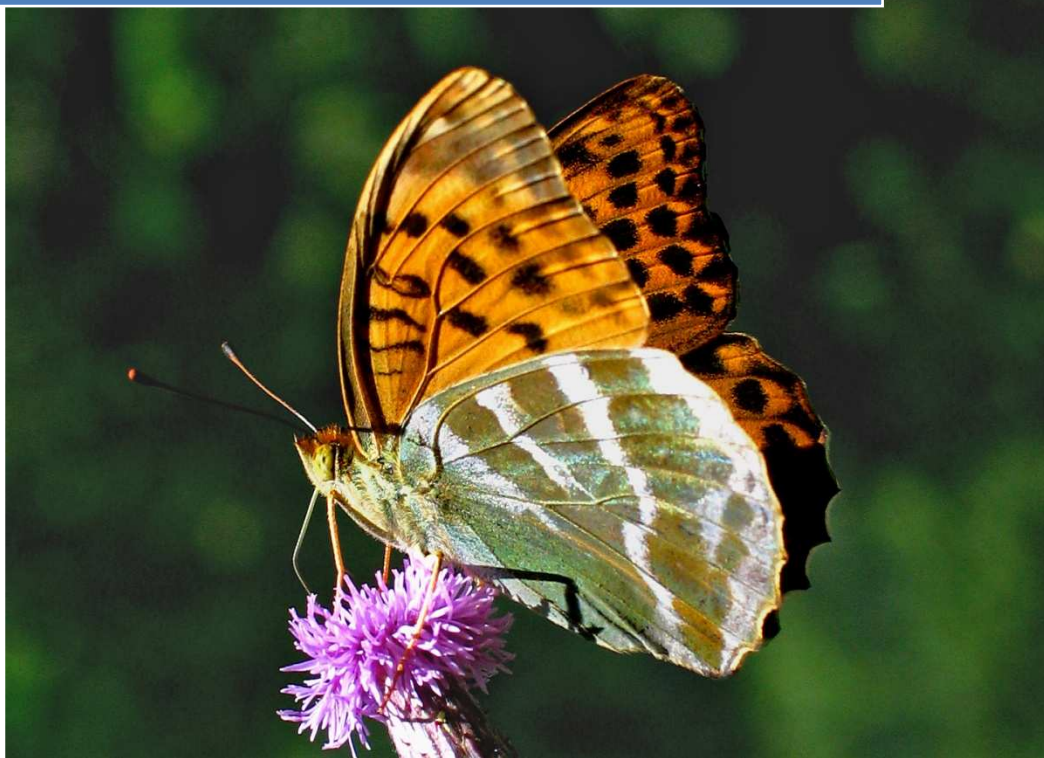

2013

Jaarverslag Vlinders en Libellen

Inhoud

KORTE TERUGBLIK	3
WAARNEMERS.....	5
WEERSOMSTANDIGHEDEN	5
HWL-TERREINEN.....	6
DE STAART	6
OUDENDIJK, HOEKSE WEG	7
OVERZICHTEN	9
TOELICHTING	9
DAGVLINDERS.....	10
LIBELLEN	21
EXCURSIES	31

KORTE TERUGBLIK

In 2013 is de Vlinder en Libellen Werkgroep volgens een nieuwe structuur gaan werken, waarbij de taken over een aantal werkgroepleden zijn verdeeld. Henk Bunjes beheert de database met alle waarnemingen en het bijbehorende foto-archief. Kees van den Berg organiseert de nachtvangsten. Wilma Kapoen en Marjon Kunst organiseren de dagexcursies. Marion Zondervan is coördinator van de werkgroep en stelt de jaarlijkse rapporten op voor Staatsbosbeheer, Natuurmonumenten en Hoeksche Waards Landschap.

De werkgroep bestaat momenteel uit 16 leden, in 2013 is er 1 nieuw lid bijgekomen en hebben 2 leden zich afgemeld vanwege drukke bezigheden.

De volgende activiteiten zijn in 2013 georganiseerd:

Er zijn 6 dagexcursies geweest voor de werkgroepleden, naar terreinen binnen en buiten de Hoeksche Waard.

Op 21 juli was de jaarlijkse publieksexcursie in het Trekdambos, onder leiding van Marjon Kunst en met ondersteuning van Kees van den Berg en Henk Bunjes. Het was een geslaagde excursie met 24 deelnemers, waaronder een journaliste en een fotografe van het Algemeen Dagblad. In de regiobijlage van de krant is een artikel over de excursie verschenen.

Tijdens de 1001-soortendag op Klein Profijt heeft Kees van den Berg in de middag een inventarisatieronde georganiseerd voor vlinders en libellen en hij heeft na zonsondergang het laken opgezet voor een nachtvlinderinventarisatie.

Wilma Kapoen heeft een werkgroep-weekend georganiseerd in Zuid-Limburg. Tijdens dit weekend ontdekte de werkgroep de 2^e braamparemoervlinder die ooit in Nederland werd gezien (De Doort, bij Echt). Een hele bijzondere waarneming die door de Vlinderstichting in de landelijke nieuwsbrief werd opgenomen.

Er zijn 7 nachtvangsten gehouden (op het laken en met smeer), verspreid over diverse terreinen in de Hoeksche Waard. De nachtvangst tijdens de Nationale Nachtvlinder Nacht stond open voor het publiek, er waren 3 bezoekers (volgend jaar gaan we er meer publiciteit aan geven).

Een aantal werkgroepleden heeft monitoringroutes in natuurterreinen van Staatsbosbeheer en Natuurmonumenten. Daarnaast lopen Henk Bunjes en Kees van den Berg elk een monitoringroute voor de Vlinderstichting, deze routes maken deel uit van het landelijke meetnet Vlinders en Libellen.

In het winterseizoen zijn 3 werkgroepavonden georganiseerd in Klein Profijt. Doel hiervan is kennisverbreding en het uitwisselen van ervaringen. Diverse werkgroepleden bezochten daarnaast de landelijke studiedagen van de Vlinderstichting, de Nederlandse Entomologische Vereniging en de Nederlandse Vereniging voor Libellenstudie.

Bijzondere vlinderwaarnemingen

De Keizersmantel werd dit jaar in een aantal tuinen gezien in Mijnsheerenland en Westmaas. Deze prachtig fel oranje dagvlinder is sinds 1980 uit Nederland verdwenen en wordt af en toe nog als zwerver waargenomen. Deze zwervers zijn waarschijnlijk afkomstig uit België, Frankrijk of Duitsland. De laatste waarneming in de Hoeksche Waard was in 1995.

Het Koevinkje is voor de eerste keer in de Hoeksche Waard gezien, deze dagvlinder komt vooral voor op de zandgronden van Zuid- en Oost-Nederland en wordt de laatste jaren ook steeds vaker in de duinen gezien. De vlinder zat nectar te drinken bij een sloot op het bedrijventerrein van Strijen (!)

De Oranje luzernevlinder is een trekvlinder uit het Middellandse zee gebied. Het is elk jaar weer spannend of deze dagvlinder de Hoeksche Waard weet te bereiken. In de afgelopen 3 jaar lukte dit niet echt, alleen vorig jaar werden er 2 vlinders gezien op Tiengemeten. Dit jaar was er (met ruim 700 vlinders) sprake van een echte invasie en werden ze overal in de Hoeksche Waard gezien.

Bijzondere libellenwaarnemingen

De Tengere grasjuffer wordt niet elk jaar gezien, maar in 2013 was hij aanwezig op de Esscheplaat. Het is een vrij zeldzame soort die voorkomt bij open, ondiep water met spaarzame vegetatie.

De Weidebeekjuffer is zeldzaam in het westen van Nederland. Incidenteel wordt er een enkele juffer in de Hoeksche Waard gezien, dit jaar was hij aanwezig in het Oudeland van Strijen. Het is verder een vrij algemene soort die voorkomt bij stromend water van redelijke kwaliteit.

De Rivierombout is jaarlijks te zien op Kuipersveer, dit jaar was er ook weer een waarneming op natuurterrein De Staart. Mogelijk komt hij langs de gehele Oude Maas in de Hoeksche Waard wel voor.

WAARNEMERS

Ledenlijst Werkgroep Vlinders en Libellen (met vermelding van waarnemerscode)

Jordy van der Beek	JvdB	Henk Bunjes	HB	Cees van Oostende	CO
Kees van den Berg	KvdB	Katja Hora	KH	Jan Plaisier	JP
Marianne Bianchi	MBi	Wilma Kapoen	WK	Marjan Reitsema	MR
Peter Boelaars	PB	Marjon Kunst	MKu	Yolanda ten Thije	YtT
Rita van den Bos	RvdB	Cees Mesker	CM	Janus Verkerk	JV
				Marion Zondervan	MZ

Externe waarnemingen

Voor al vogelaars gebruiken de site Waarneming.nl om ook hun vlinder- en/of libellenwaarnemingen bekend te maken. Dankbaar werd van door hen ingeleverde downloads gebruik gemaakt om een zo volledig mogelijk beeld te verkrijgen. In enkele gevallen werd een waarneming direct van Waarneming.nl overgenomen omdat die een mogelijke lacune in onze waarnemingen opvulde.

Onderstaand een zo volledig mogelijke lijst van personen waarvan in 2013 waarnemingen (mondeling en/of schriftelijk, mogelijk via Waarneming.nl) werden verkregen en gebruikt in dit rapport. Waar van toepassing is ook hier een waarnemerscode toegevoegd. Alle waarnemers hartelijk dank!

Truus van Belle (TvB), Han Benard (HBe), Martin Benard (MBe), Joop v.d. Berg (JoopvdB), Klaas Bossen, Nel van Dam, Frank van Gessel, Patrick Hertogh, Merijn v.d. Hoogenhoff (MvdH), Dick van Houwelingen (DvH), Gert Huijzers (GH), Menno Korbijn (MK), Len Korevaar (LK), Hans Kouwenberg, Guido Lafaber, Arie Leijdens, Arie v.d. Linden, Esther Linnartz (EL), Gerard Ouweneel (GLO), Peter Rooij (PR), Marcel Stougie (MS), hr. Verkleij, Waarneming.nl (Jan Aalders, Daniel Blenders, Robert Ketelaar, Hans Kouwenberg, Paul Schrijvershof, Corné Stam), Hans Westerlaken, Bob Wiggers.

WEERSOMSTANDIGHEDEN

Het weer in 2013: Vrij koud, droog en vrij zonnig

Bron: Vlinderstichting

Door de aanhoudende kou waren alle vlinders weken later dan we de laatste jaren gewend waren, gemiddeld zo'n twee weken. Dat leidde ertoe dat sommige vlinders die de laatste jaren erg vroeg waren gaan vliegen nu weer vlogen in de periode zoals begin jaren negentig.

Bron: KNMI, Klimatologische Dienst

Koud was het vooral de eerste helft van het jaar. De lente was sinds 1970 niet meer zo koud geweest. Maart en april telden samen nog 28 vorstdagen en 1 ijsdag. Pas op 14 april werd in De Bilt voor het eerst na de winter de grens van 20,0 °C bereikt ('warme dag').

De tweede helft van het jaar verliep een stuk warmer met maandgemiddelde temperaturen die rond of boven het langjarig gemiddelde lagen. Juli was zeer warm en augustus vrij warm. Van 21 tot en met 27 juli piekte het warme weer met een hittegolf (tenminste vijf dagen op rij een maximumtemperatuur van 25,0 °C of hoger en daarvan op minstens drie dagen een maximumtemperatuur van minimaal 30,0 °C). Het zeer warme weer handhaafde zich begin augustus. Op 2 augustus werd met 36,9 °C in Arcen de landelijk hoogste temperatuur van dit jaar gemeten. Ook september begon zomers met lokaal op 5 en 6 september zelfs tropische temperaturen (maximumtemperatuur 30,0 °C of hoger). Na deze zachte september volgden een zeer zachte oktober en een gemiddelde november. De maand december luidde tenslotte een zeer zacht begin van de winter in.

HWL-TERREINEN

Het Hoekschewaards Landschap heeft een flink aantal gebiedjes in beheer (totaal ca. 200 ha). Dit beheer is afgestemd op een zo groot mogelijke biodiversiteit. Bij de wat grotere terreinen proberen we de vinger aan de pols te houden waar het de vlinders en libellen betreft. In dit verslagjaar waren (door een onderbezetting) slechts van twee gebieden voldoende gegevens beschikbaar om ze vergelijkbaar te presenteren.

DE STAART

Bijzonderheden

De Staart (ruim 25 ha) ligt vlakbij ons bezoekerscentrum Klein Profijt.

Dagvlinders

In de afgelopen 5 jaar zijn nu in totaal 22 soorten dagvlinders waargenomen. Dit jaar waren dat 18 soorten. Vrijwel alle soorten hebben geprofiteerd van de mooie, lange zomer.

De Citroenvlinder werd dit jaar voor de 1^e keer op De Staart gezien, bijzonder leuk omdat deze vlinder maar weinig in de Hoeksche Waard voorkomt (hoewel het landelijk een algemene soort is). De Kleine vos heeft een enorme piek gehad dit jaar, op een warme zomerdag waren er naar schatting duizenden vlinders aanwezig. Opvallend grote aantallen waren er verder voor het Zwartsprietdikkopje, het Bruin zandoogje en de Dagpauwoog. Na een paar jaar afwezigheid werden de Oranje luzernevlinder en de Gehakelde aurelia ook weer in De Staart gezien. De Argusvlinder en het Oranjetipje lijken te zijn verdwenen uit het gebied.

Libellen

In de afgelopen 5 jaar zijn in totaal 15 soorten libellen waargenomen, dit jaar waren dat 11 soorten.

De Rivierrombout en de Houtpantserjuffer werden dit jaar weer gezien. De Paardenbijter en de Steenrode heidelibel hadden beide een enorme piek in aantallen.

Oud-Beijerland, De Staart (RD: 089-427)

Dagvlinders						Libellen					
	2013	2012	2011	2010	2009		2013	2012	2011	2010	2009
Zwartspriddikkopje	72	18	17	28	13	Houtpantserjuffer	1				1
Koninginnenpage			2			Lantaarntje	1	6		2	44
Oranjetipje				1		Watersnuffel		1			
Groot koolwitje				1		Variabele waterjuffer		5	1	1	
Klein koolwitje	99	60	61	44	27	Blauwe glazenmaker	1	1			
Klein geaderd witje	60	2	48	9	20	Vroege glazenmaker	7	5			
Oranje luzernevlinder	29				4	Paardenbijter	151	8			6
Citroenvlinder	3					Grote keizerlibel	4	4	2	16	5
Kleine vuurvlinder	3	1		2		Platbuik		2			1
Boomblauwtje	2			2	1	Viervlek		2			
Bruin blauwtje	19	2	12	8	2	Gewone oeverlibel	3	12	5	13	10
Icarusblauwtje	86	8	41	57	18	Bloedrode heidelibel	1	1			
Atalanta	67	44	19	36	27	Bruinrode heidelibel	3	9		1	2
Distelvlinder	49	6		6	256	Steenrode heidelibel	101	2			
Dagpauwoog	99	2	4	15	6	Rivierrombout	1		1		
Kleine vos	5684	32	70+15r	56	82	Totaal soorten	11	13	4	5	7
Gehakkelde aurelia	19			7	3						
Bont zandoogje	13	12	1	4	7						
Argusvlinder					1						
Hooibeestje	16	1	7	6	4						
Oranje zandoogje	18	26	4	16							
Bruin zandoogje	423	140	59	151	74						
Totaal soorten	18	14	13	18	16						

OUDENDIJK, HOEKSE WEG

Bijzonderheden

Aan het eind van de Hoekse weg in Oudendijk (nog net in het Oudeland van Strijen) heeft het Hoekschewaards Landschap een klein, door een bomengroep begrensd perceeltje grasland (ca. 1 ha) met daarin een plasje.

Dagvlinders

In de afgelopen 5 jaar zijn nu in totaal 19 soorten dagvlinders waargenomen. Dit jaar waren dat 10 soorten. Positief is dat de Argusvlinder en het Oranje zandoogje weer werden waargenomen. Het Hooibeestje doet het dit jaar erg goed, dit in tegenstelling tot het Bruin zandoogje. Opvallend is de afwezigheid van het Bont zandoogje, gezien de aanwezige boompertij zal de vlinder hier ongetwijfeld wel aanwezig zijn. Ditzelfde geldt voor de Atalanta, waarschijnlijk is er niet vaak genoeg geteld waardoor deze 2 soorten zijn gemist.

Libellen

In de afgelopen 5 jaar zijn in totaal 18 soorten libellen waargenomen, dit jaar waren dat 10 soorten. De Blauwe glazenmaker en de Bruinrode heidelibel werden dit jaar voor de 1^e keer gezien.

Oudendijk, Hoekse weg HWL (RD: 093-420)

Dagvlinders						Libellen					
	2013	2012	2011	2010	2009		2013	2012	2011	2010	2009
Zwartspriddikkopje		1	4	10		Houtpantserjuffer			1		1
Oranjetipje			1			Lantaarntje	4	6	38	249	69
Groot koolwitje			3	5		Tengere grasjuffer				1	
Klein koolwitje	27	13	33	14	17	Azuurwaterjuffer					2
Klein geaderd witje	5	6	5	21	2	Variabele waterjuffer	1	1	1		
Kleine vuurvlinder					3	Grote roodoogjuffer		1	2		
Boomblauwtje			1			Kleine roodoogjuffer	1			15	57
Bruin blauwtje	3		8		2	Blauwe glazenmaker	1				
Icarusblauwtje	11		19	27	10	Bruine glazenmaker				1	
Atalanta			1	6	1	Vroege glazenmaker	1			1	
Distelvlinder	1	4			15	Paardenbijter	8	1	1	1	
Dagpauwoog			3	8		Grote keizerlibel	1			2	
Kleine vos	16	16	19	22	4	Platbuik			12	6	15
Gehakelde aurelia				1		Viervlek			1		
Bont zandoogje		2	6	1	7	Gewone oeverlibel	1	1	5	13	29
Argusvlinder	1		2	4	21	Bloedrode heidelibel	8	18	12	68	14
Hooibeestje	17	2	2	2		Bruinrode heidelibel	4				
Oranje zandoogje	3		1	19	5	Steenrode heidelibel			1		
Bruin zandoogje	18	66	67	34	4						
Totaal soorten	10	8	15	15	12	Totaal soorten	10	6	10	10	7

OVERZICHTEN

TOELICHTING

Voor respectievelijk dagvlinders en libellen worden eerst twee totaaloverzichten getoond en vervolgens per soort een verspreidingskaartje en een meerjaren grafiek (2000 – 2013).

De volgorde en (wetenschappelijke) naamgeving komt tot stand via het inventarisatie-programma ORDE 4.0¹. Inmiddels zijn enkele aanpassingen (b.v. t.a.v. naamgeving) doorgevoerd.

1. Totaaloverzicht 1

Procentuele verdeling van het totaal aantal waargenomen dagvlinders in 2013. Deze grafiek toont de onderlinge verhouding van de diverse soorten.

2. Totaaloverzicht 2 : statistische gegevens en fenologie

In de tabel wordt achtereenvolgens vermeld: het totaal aantal in 2013 in de Hoeksche Waard waargenomen aantal exemplaren van die soort (in vergelijking met 2012 en 2011), het aantal vindplaatsen (= een bepaalde waarnemingsplaats op een bepaalde dag), het aantal km-hokken en het aantal uur-hokken waarin waarnemingen van die soort dit verslagjaar zijn gedaan. Vervolgens de fenologie: vermelding van de eerste waarneming van die soort in 2013 (en door wie) alsmede de laatste waarneming (en door wie).

In de laatste kolom staat vermeld wanneer de eerste waarneming van die soort ooit in de Hoeksche Waard werd gedaan. Is dit tevens de waarneming van 2013 dan betekent dit een verbetering van het "record" en is de datum vet gedrukt.

3. Per soort: verspreidingskaartje

Voor de opbouw van het verspreidingskaartje worden alle waarnemingen van 2013 van de betreffende soort (alleen als imago) gebruikt en gepresenteerd per km².

Er is van af gezien de stippen een strikte betekenis te geven. In het algemeen geldt: een dikke(re) stip geeft een groter aantal waargenomen exemplaren meer (dit alles gerelateerd aan het vermelde totaal aantal N). Met name de plaats van de stip is interessant.

Over de kaart is een grof raster gelegd dat de zogenaamde "uurhokken" (5 x 5 km) weergeeft. Deze lijnen zijn in feite de X- en Y-coördinaten die een vijfvoud zijn. Dus de X-coördinaten: 075, 080 t/m 100 en de Y-coördinaten 410, 415, 420 en 425. De uurhokken zijn verder verdeeld door stippellijnen die de km's aangeven. Maximaal gaan dus 25 stippen in één uurhok.

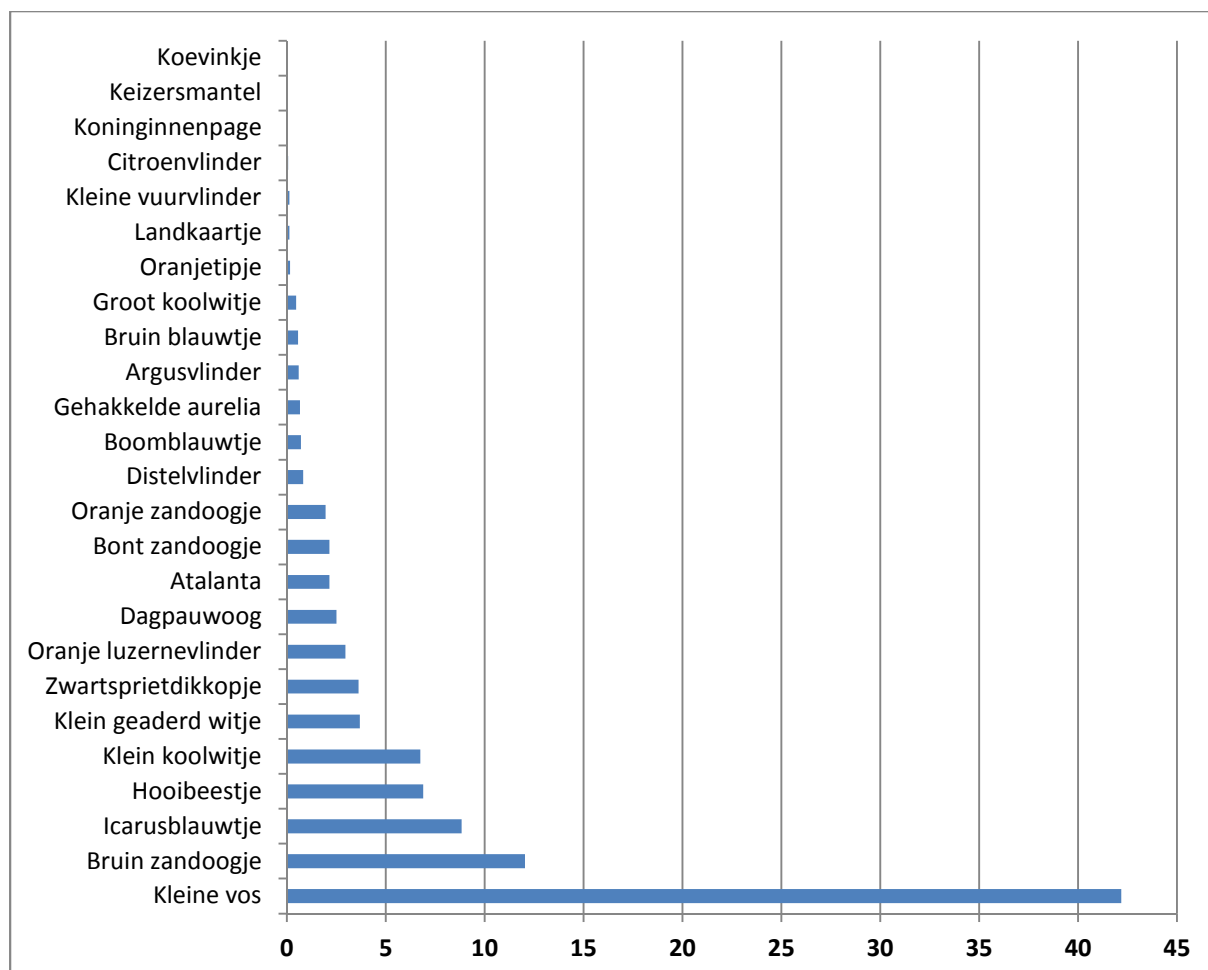
4. Per soort: meerjaren grafiek

De werkgroep startte in 1990, we hebben dus gegevens over de dagvlinders vanaf dat jaar. Vanaf circa 1995 betrokken wij ook de libellen in onze activiteiten. Om de grafiek leesbaar te houden wordt de ontwikkeling vanaf 2000 weergegeven. De grafiek werkt steeds met de absolute aantallen waargenomen exemplaren.

¹ Programma ORDE, versie 4.0, 1999, auteurs Jeroen Fokker & Oscar Vorst, uitgave van de Nederlandse Entomologische Vereniging

DAGVLINDERS

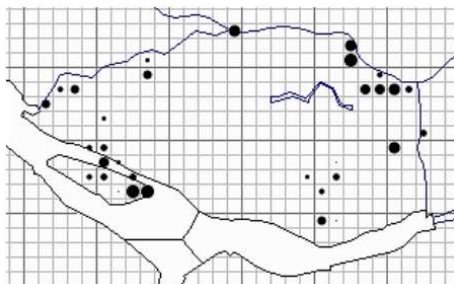
Procentuele verdeling van het totaal aantal waargenomen dagvlinders in 2013 (N = 24.486)

Statistische gegevens en fenologie

Soort	Aantal exemplaren 2013	Aantal exemplaren 2012	Aantal exemplaren 2011	Vindplaatsen 2013	km-hokken 2013	uur-hokken 2013	eerste waarn. 2013	waarnemer(s)	laatste waarn. 2013	waarnemer(s)	vroegste waarn. ooit HW
Zwartsprietdikkopje	888	381	624	79	32	13	16-jul	KvdB - EL	5-sep	RvdB/MZ	7-jun-2003
Koninginnenpage	3	2+1r	5	3	3	3	30-mei	Arie L.	30-jul	CvO	28-apr-2007
Oranjetipje	37	83	112	18	8	7	27-apr	MK	2-jun	KvdB	28-mrt-2012
Groot koolwitje	116	90	66	76	24	12	1-mei	RvdB	9-okt	YIT	27-mrt-2002
Klein koolwitje	1651	1272	1568	335	85	17	14-apr	MZ - MK	24-okt	HB - MK	3-mrt-1991
Klein geaderd witje	902	641	905	239	76	17	17-apr	FvG	22-okt	HB	12-mrt-1995
Oranje luzernevlinder	723	2		206	71	17	18-jun	EL-AvdL-CvO	24-okt	div. (7x)	18-jun-2013
Citroenvlinder	17	2	4	14	12	7	14-apr	MKu	18-sep	TvB	2-feb-2002
Kleine vuurvinder	30	13	33	27	19	12	9-mei	WK	6-okt	FvG - MK	15-apr-2007
Boomblauwtje	174	98	184	113	30	15	17-apr	HW	22-okt	HB	25-mrt-2012
Bruin blauwtje	137	140	420	45	26	12	19-mei	RvdB	7-okt	AvdL	23-apr-2007
Icarusblauwtje	2161	258	1112	154	56	14	27-mei	CvO	20-okt	MZ	24-apr-2010
Keizersmantel	3			3	3	3	2-aug	PB	18-aug	Guido L.	1-aug-1995
Kleine parelmoervlinder			1								30-jun-2011
Atalanta	530	1464	737	251	72	19	20-apr	HW	30-okt	MK	13-feb-2001
Distelvlinder	202	114	47	100	52	15	6-mei	TvB	22-sep	MBe	2-apr-2004
Dagpauwoog	612	270	453	203	68	16	12-apr	TvB	24-okt	MK - MBe	9-feb-2008
Kleine vos	10336	2124	2688	485	115	19	18-feb	Joop vdB	13-nov	Joop vdB	2-feb-2002
Gehakkelde aurelia	163	86	110	103	49	18	7-apr	HW	19-okt	DvH	15-feb-2007
Landkaartje	31	15	17	22	8	6	4-mei	exc VLWG	16-aug	KvdB	14-apr-1996
Bont zandoogje	528	637	648	212	62	14	6-apr	CvO	22-okt	HB	27-mrt-2012
Argusvlinder	146	99	77	68	36	10	27-mei	AvdL - CvO	1-sep	MK	2-apr-2001
Hooibeestje	1686	806	758	201	73	18	27-mei	HB/KvdB - AvdL	26-sep	FvG	21-apr-2012
Oranje zandoogje	477	221	134	71	43	16	11-jul	EL	31-aug	HW - GH	29-mei-2004
Koevinkje	1			1	1	1	23-jul	Paul Schr.	id.		23-jul-2013
Bruin zandoogje	2946	1212	1287	180	69	18	25-jun	HB/KvdB - AvdL	25-sep	HW	25-mei-2011
Aantal soorten	25	23	23								

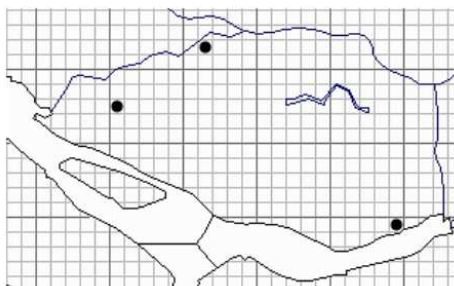
Zwartsprietdikkopje (*Thymelicus lineola*)

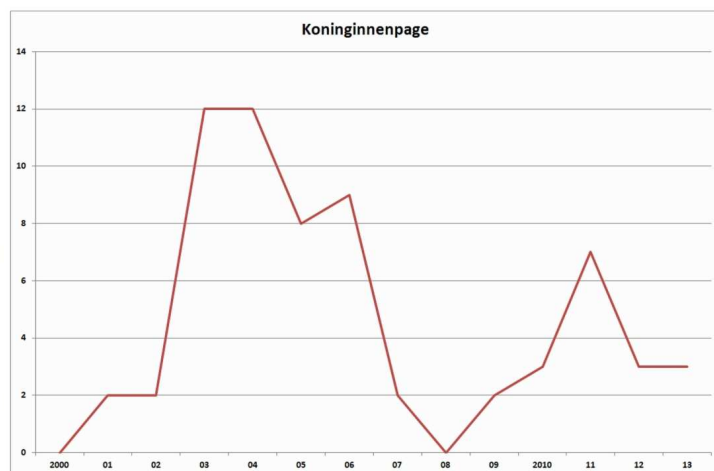
N=888

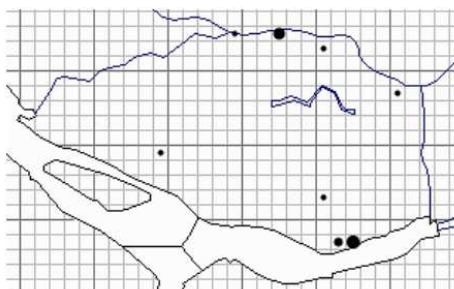
Koninginnenpage (*Papilio machaon*)

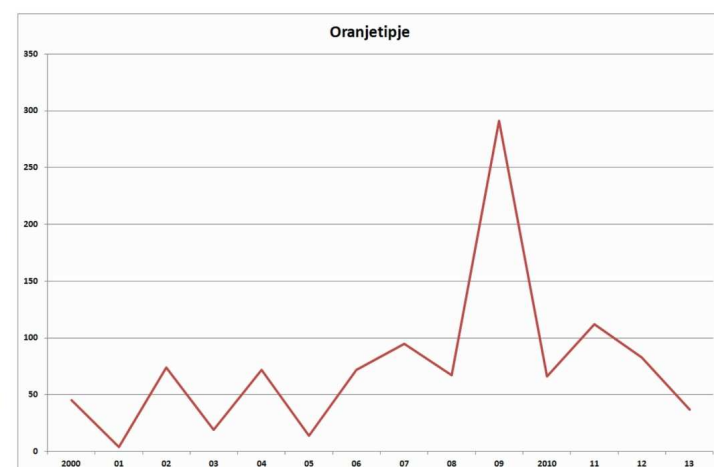
N=3

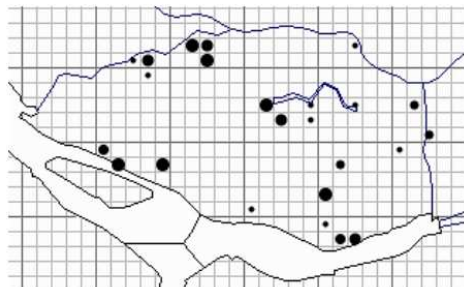
Oranjetipje (*Anthocharis cardamines*)

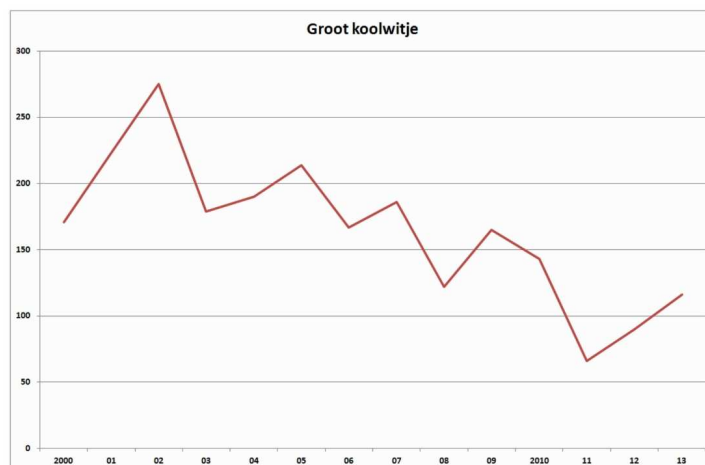
N=37

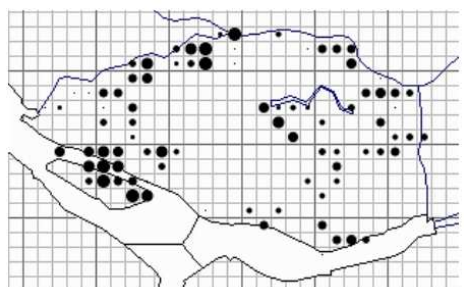
Groot koolwitje (*Pieris brassicae*)

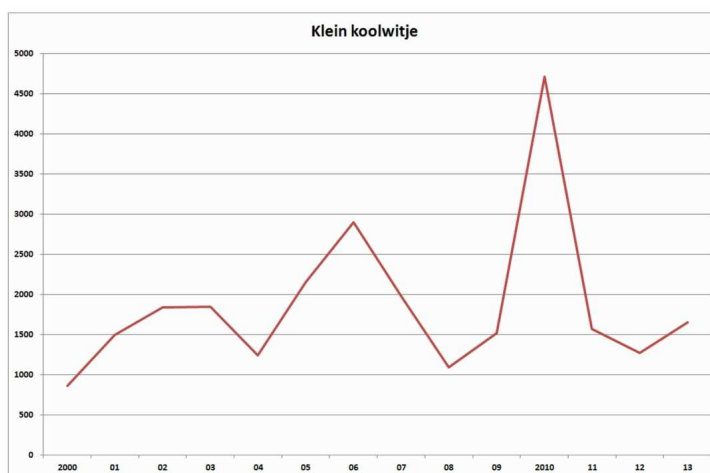
N=116

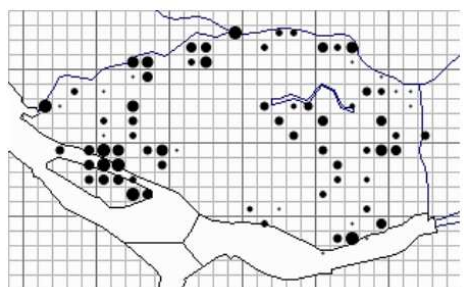
Klein koolwitje (*Pieris rapae*)

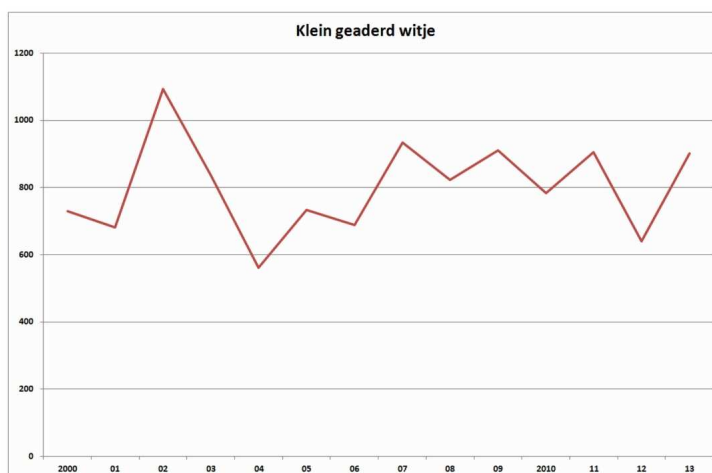
N=1651

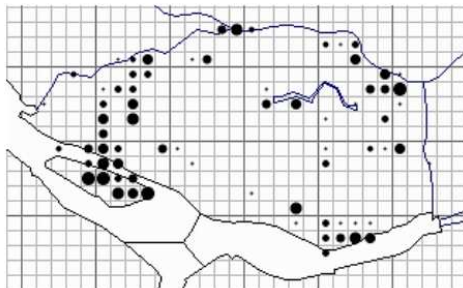
Klein geaderd witje (*Pieris napi*)

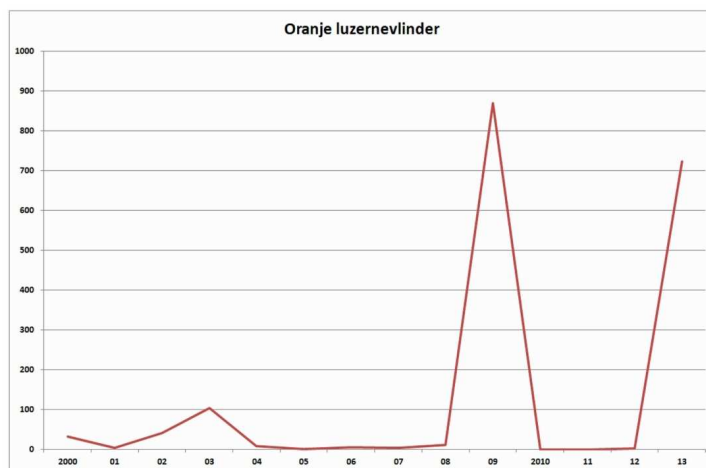
N=902

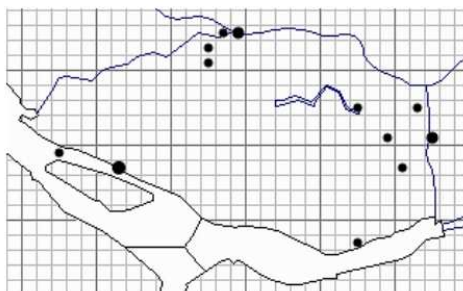
Oranje luzernevlinder (*Colias croceus*)

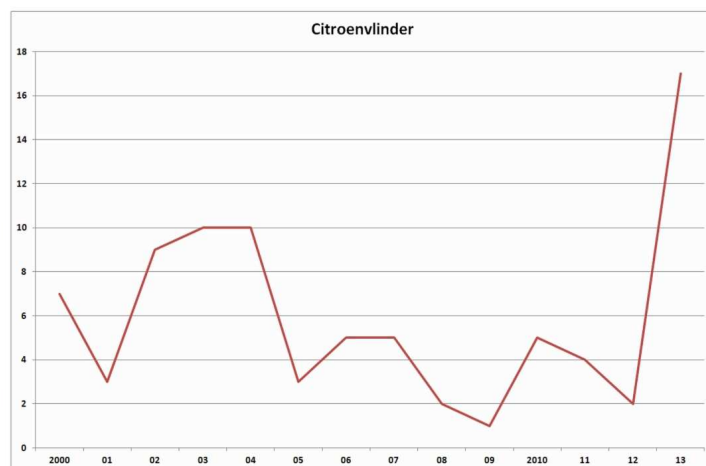
N=723

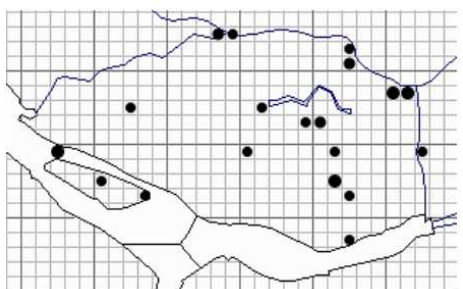
Citroenvlinder (*Gonepteryx rhamni*)

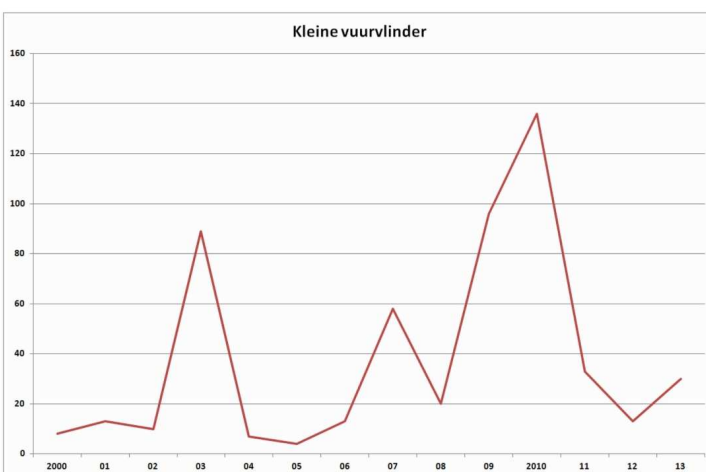
N=17

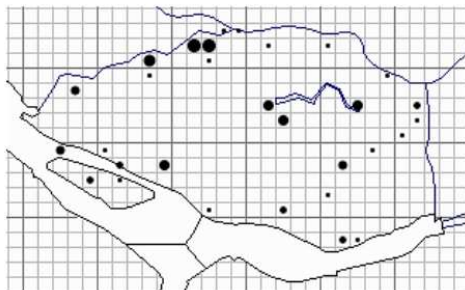
Kleine vuurvinder (*Lycaena phlaeas*)

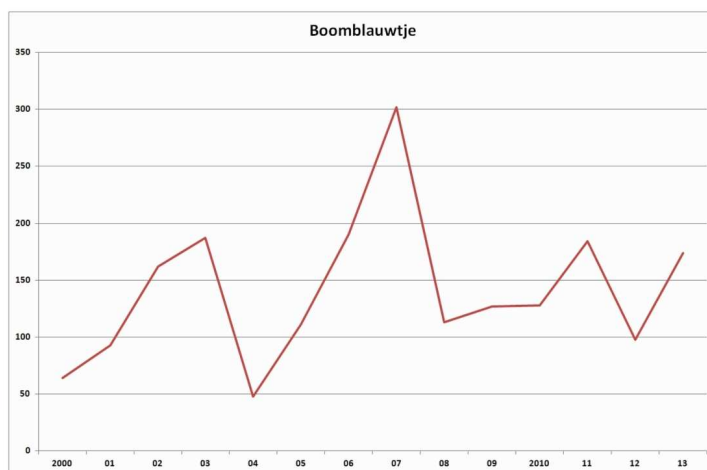
N=30

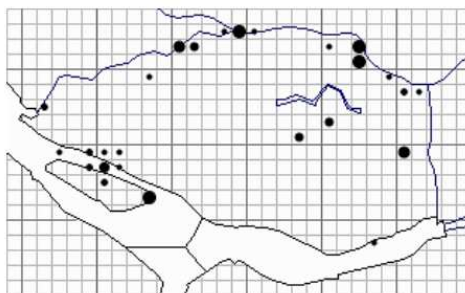
Boomblauwtje (*Celastrina argiolus*)

N=174

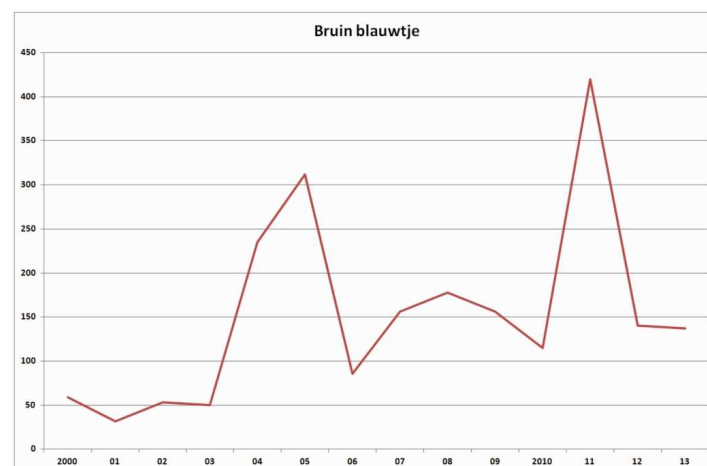

Bruin blauwtje (*Aricia agestis*)

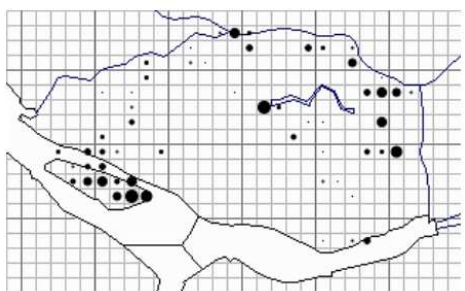

N=137

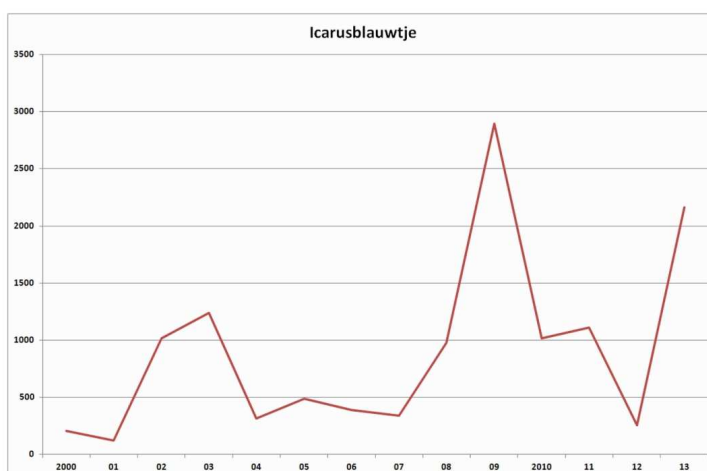
Rode Lijst: gevoelig

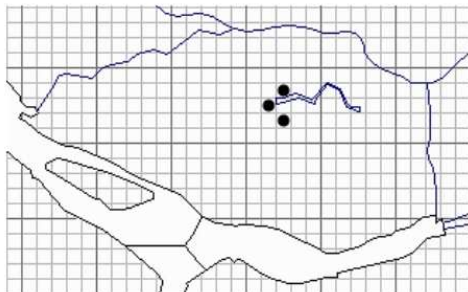
Icarus blauwtje (*Polyommatus icarus*)

N=2161

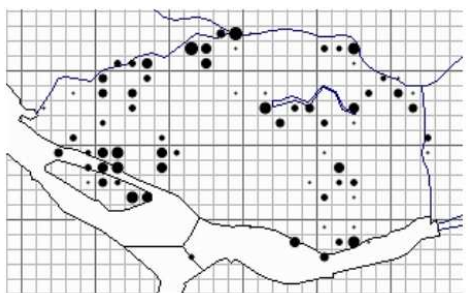
Keizersmantel (*Argynnis paphia*)

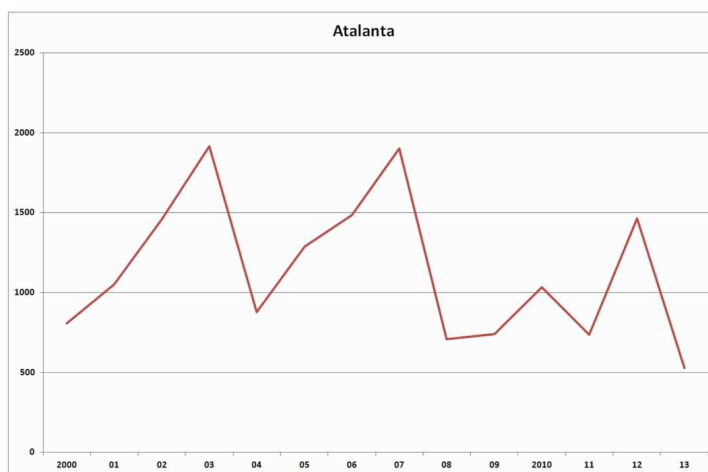
N=3

1^e waarneming in de Hoeksche Waard sinds 1995

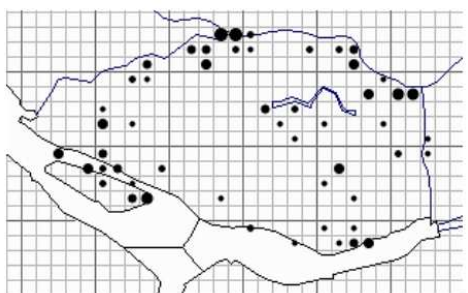
Atalanta (*Vanessa atalanta*)

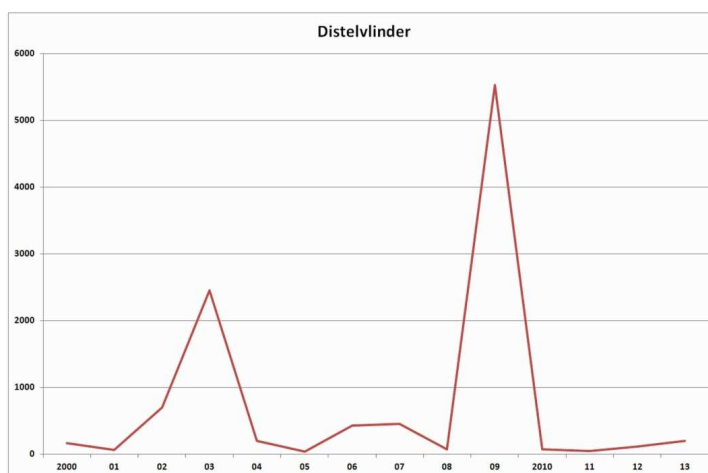
N=528

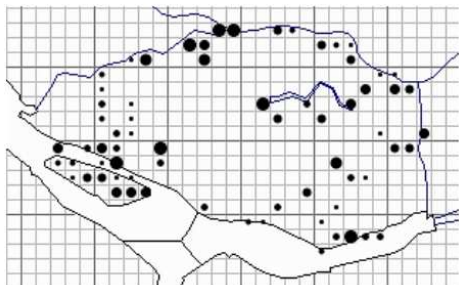
Distelvlinder (*Vanessa cardui*)

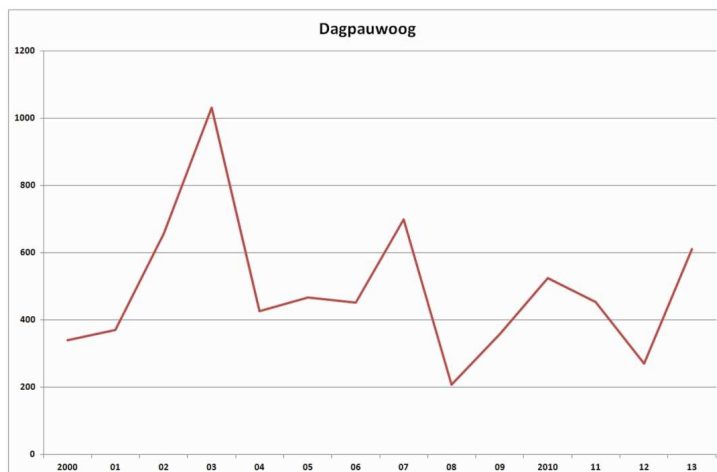
N=202

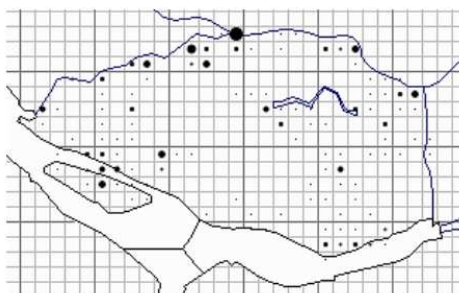
Dagpauwoog (*Aglaia io*)

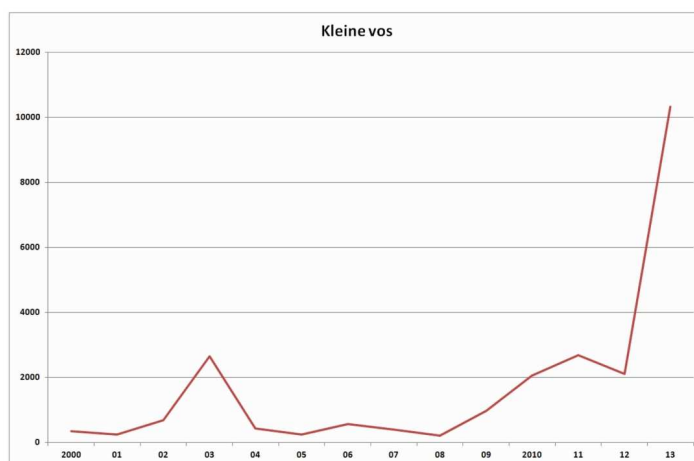
N=612

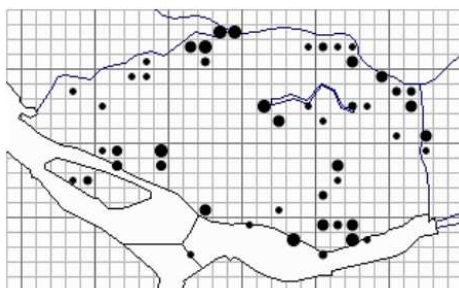
Kleine vos (*Aglaia urticae*)

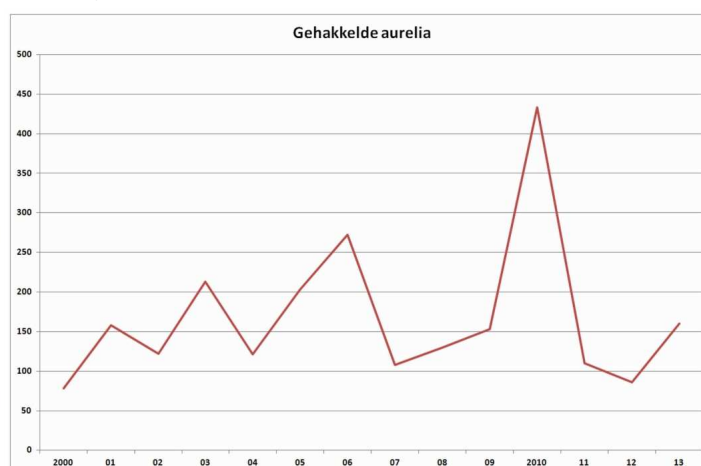
N=10328

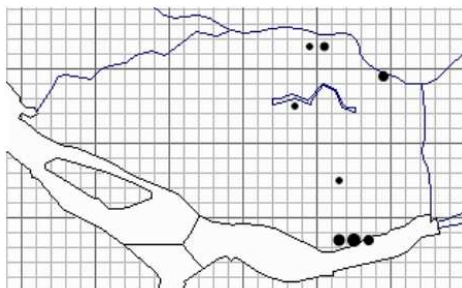
Gehakkelde aurelia (*Polygona c-album*)

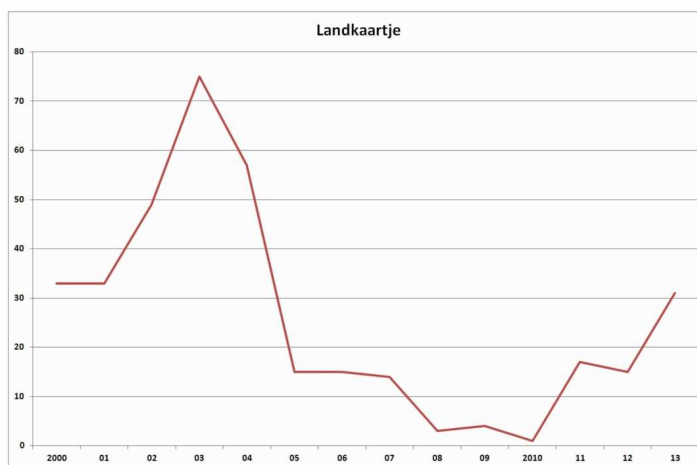
N=160

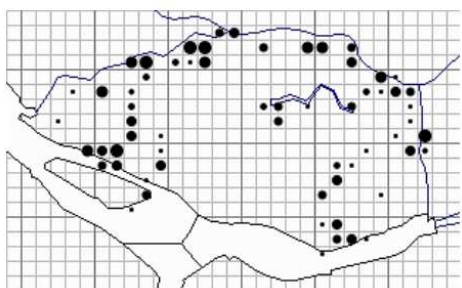
Landkaartje (*Araschnia levana*)

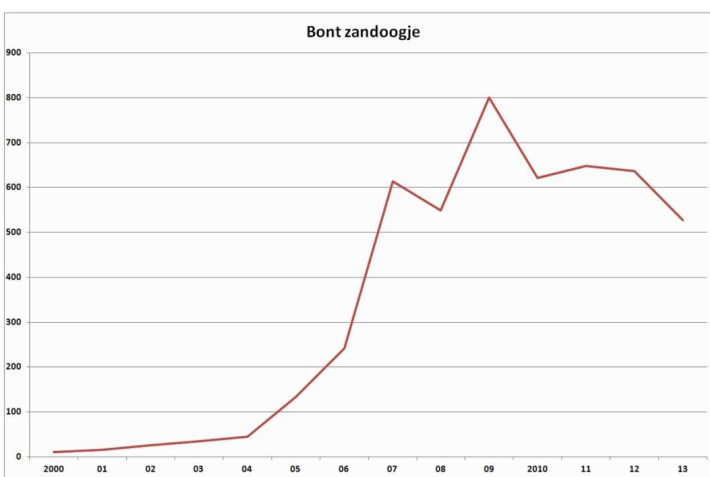
N=31

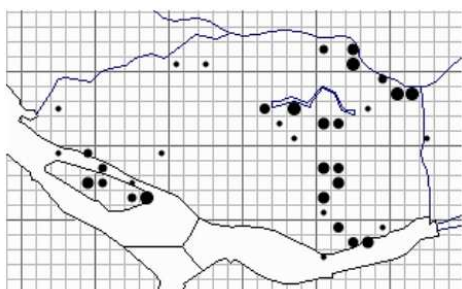
Bont zandoogje (*Parage aegeria*)

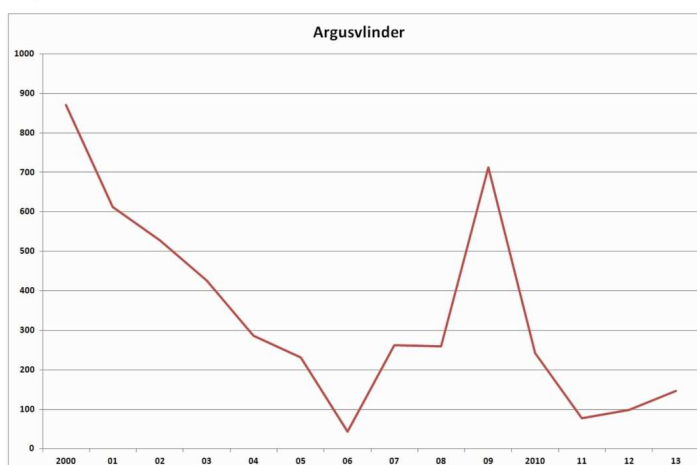
N=527

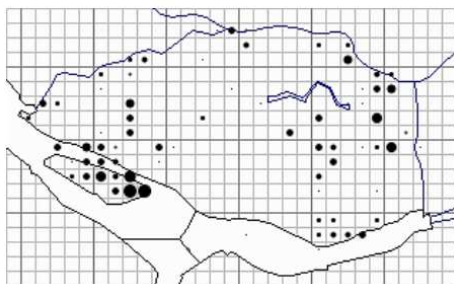
Argusvlinder (*Lasiommata megera*)

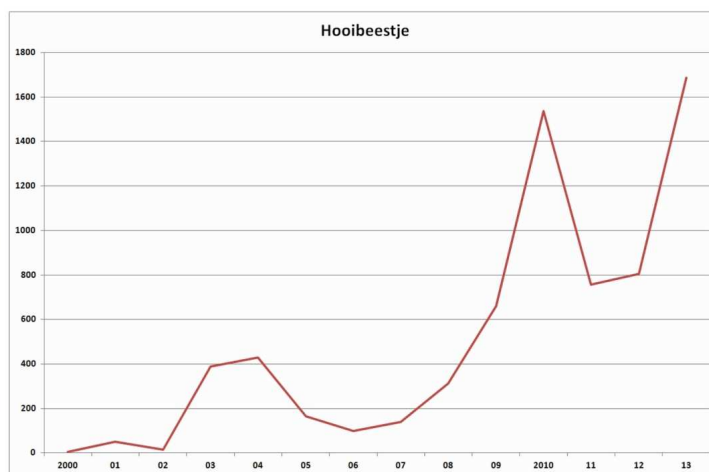
N=146

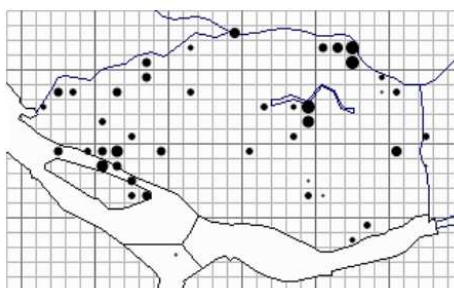
Hooibeestje (*Coenonympha pamphilus*)

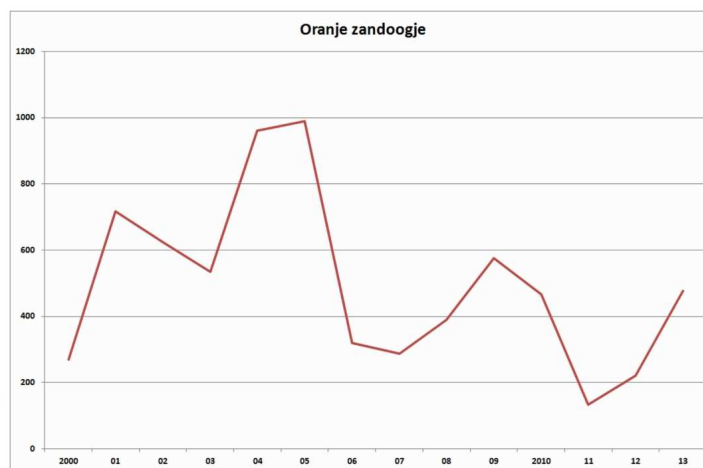
N=1686

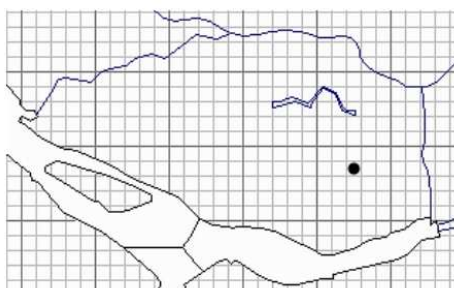
Oranje zandoogje (*Pyronia tithonus*)

N=477

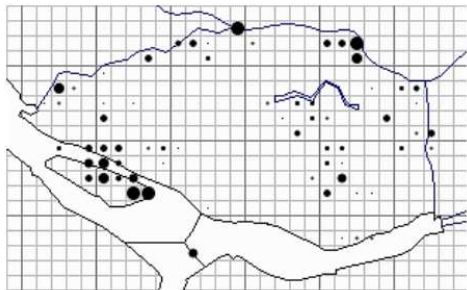

Koevinkje (*Aphantopus hyperantus*)

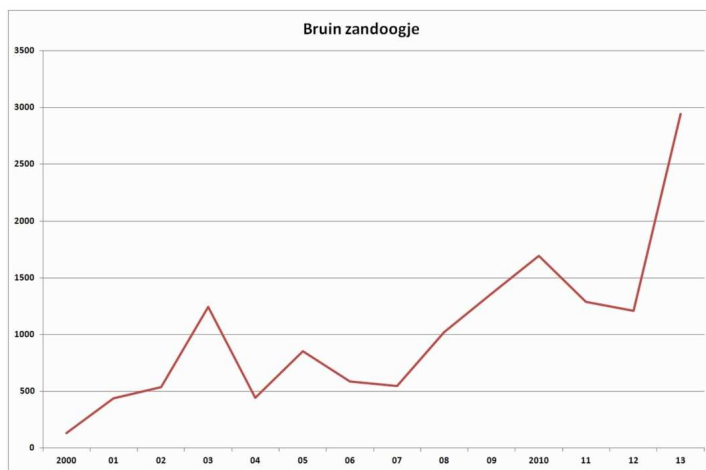

N=1

1^e waarneming in de Hoeksche Waard

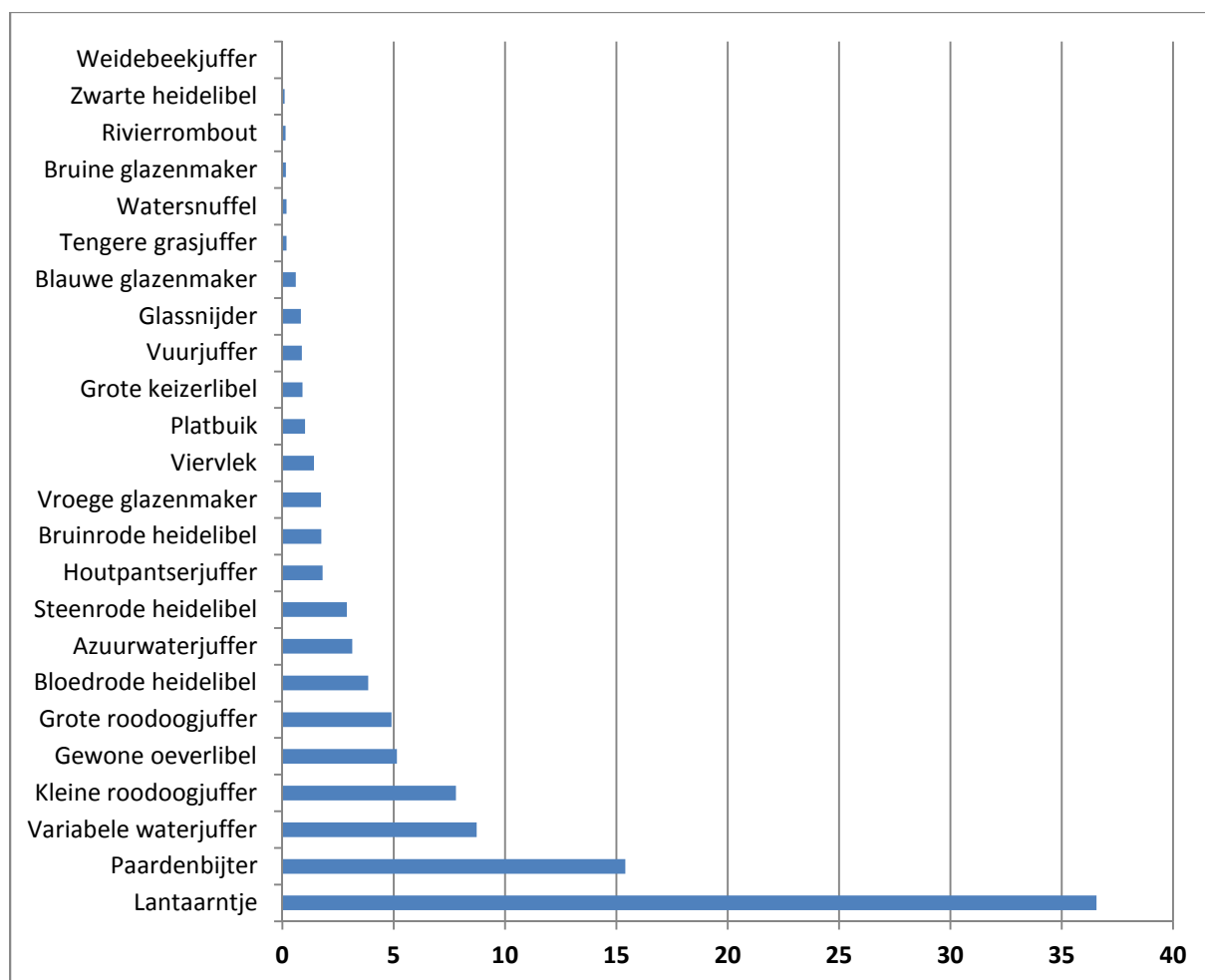
Bruin zandoogje (*Maniola jurtina*)

N=2946

LIBELLEN

Procentuele verdeling van het totaal aantal waargenomen libellen in 2013 (N = 9.159)

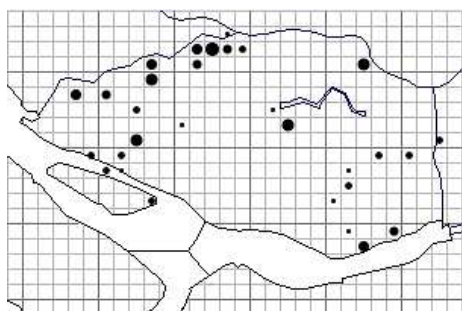
Weidebeekjuffer (*Calopteryx splendens*)

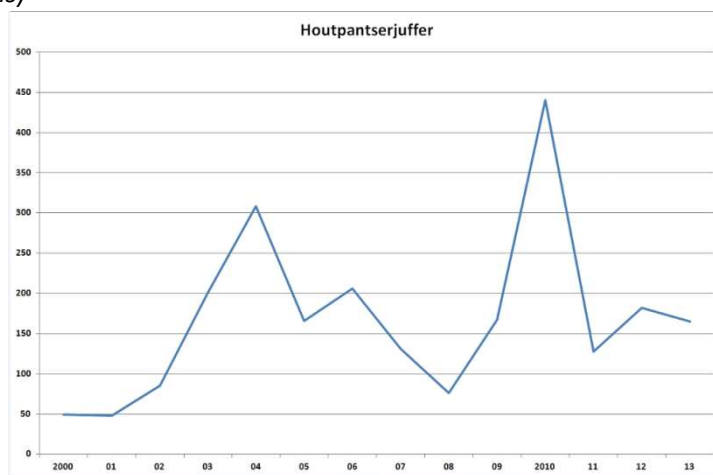
Geen meerjarengrafiek (in sommige jaren 1 exemplaar)

N=1

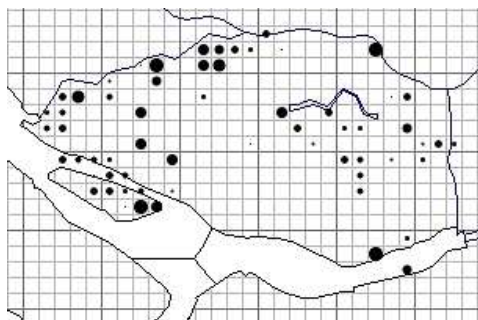
Houtpantserjuffer (*Lestes viridis*)

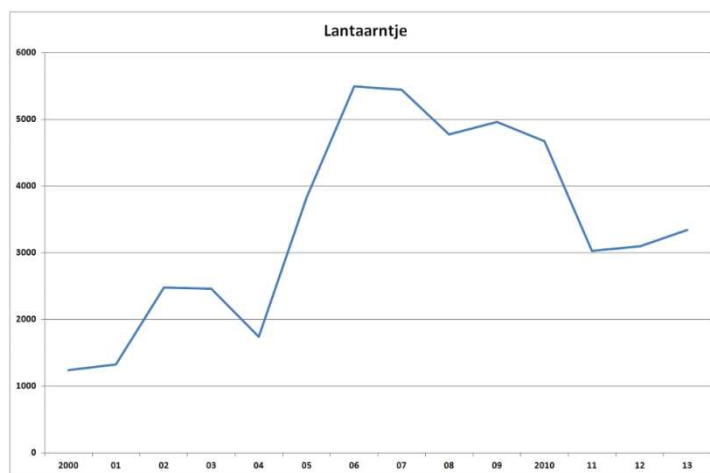
N=165

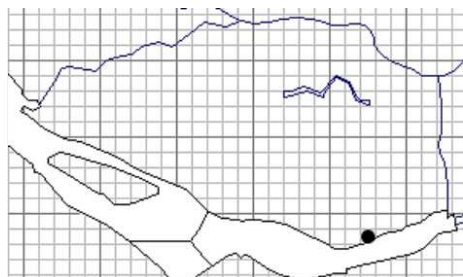
Lantaarntje (*Ischnura elegans*)

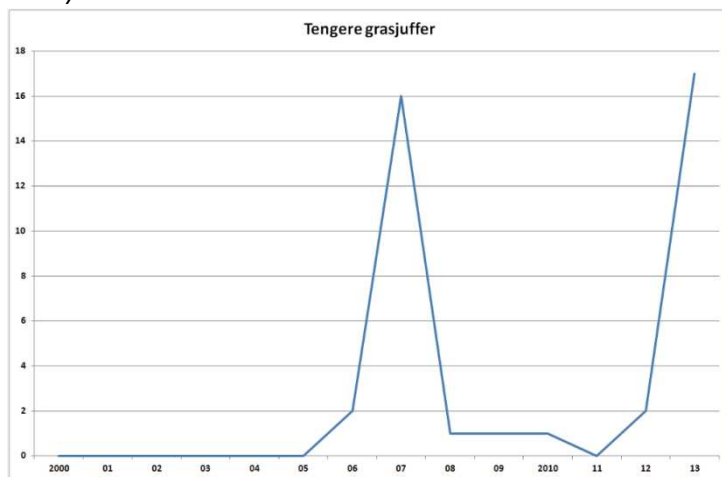
N=3348

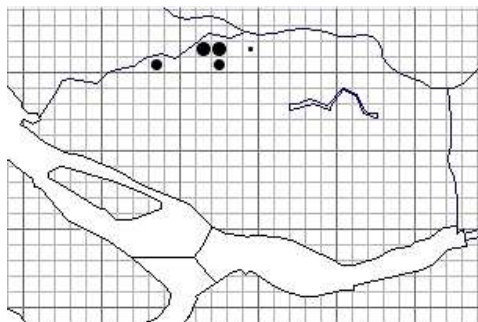
Tengere grasjuffer (*Ischnura pumilio*)

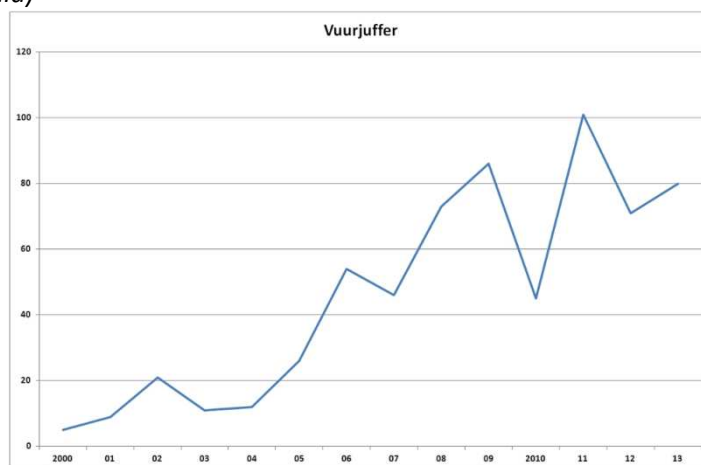
N=17

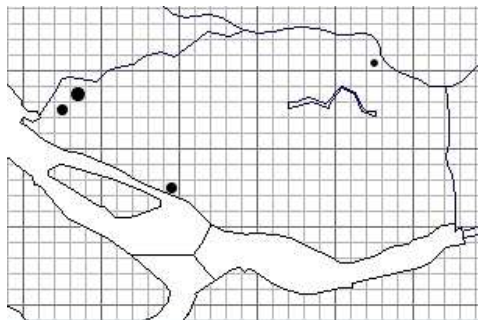
Vuurjuffer (*Pyrrhosoma nymphula*)

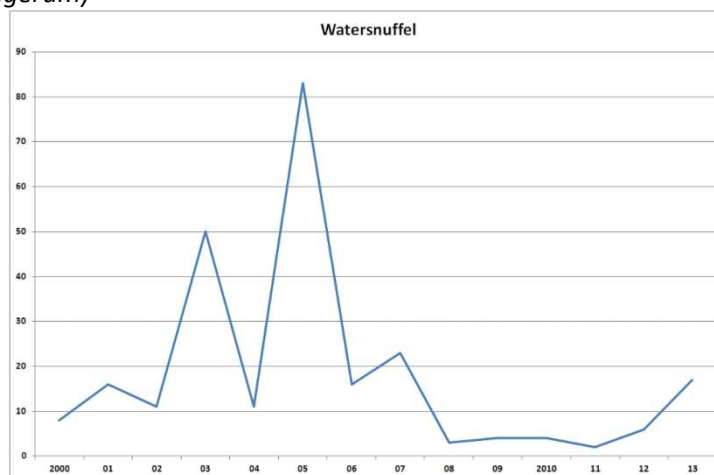
N=80

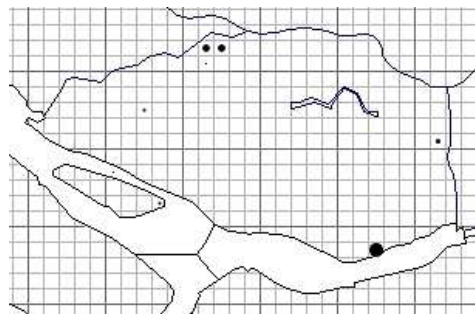
Watersnuffel (*Enallagma cyathigerum*)

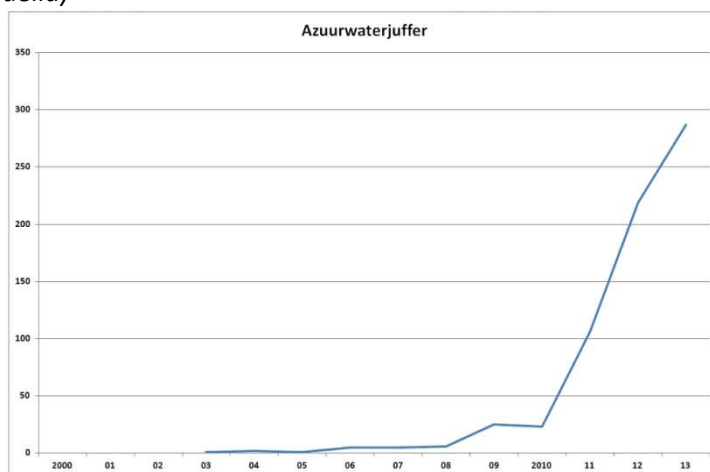
N=17

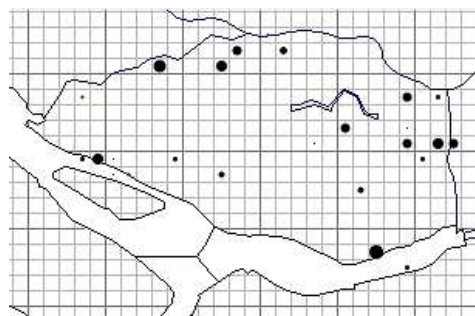
Azuurwaterjuffer (*Coenagrion puella*)

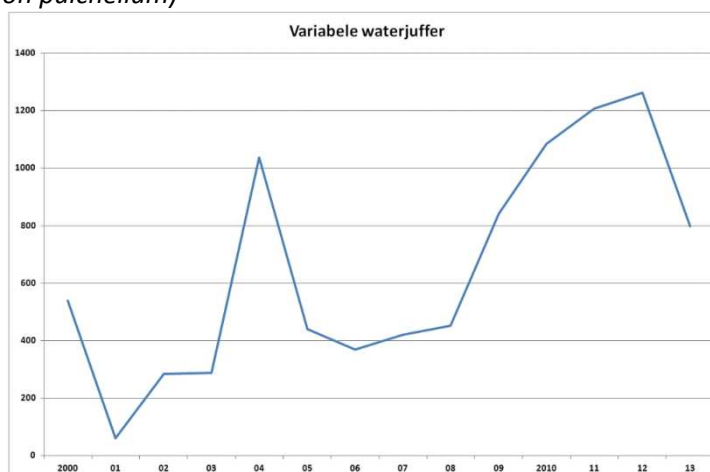
N=287

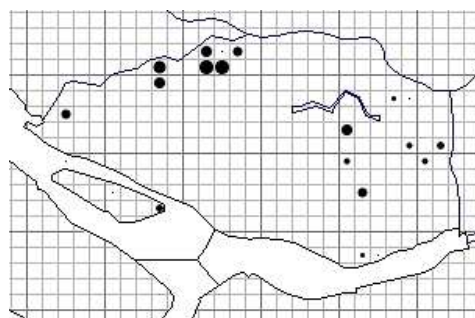
Variabele waterjuffer (*Coenagrion pulchellum*)

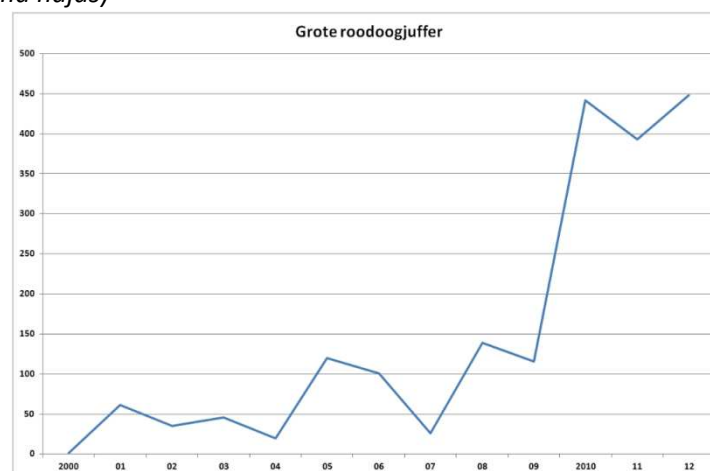
N=798

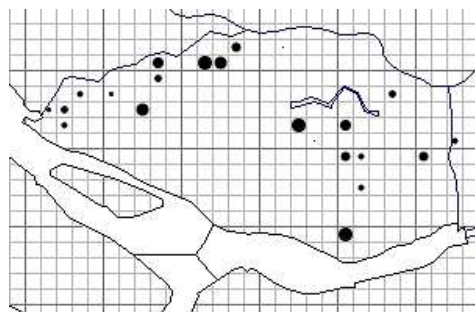
Grote roodoogjuffer (*Erythromma najas*)

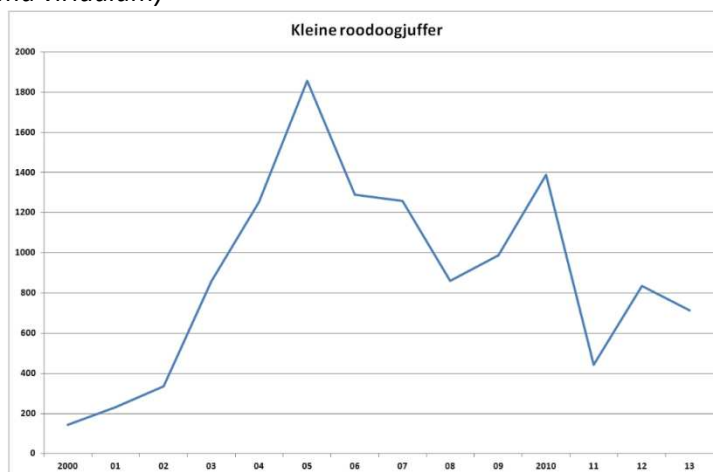
N=448

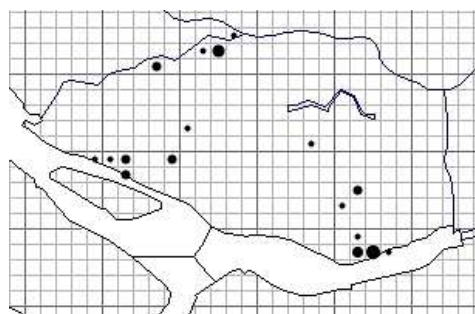
Kleine roodoogjuffer (*Erythromma viridulum*)

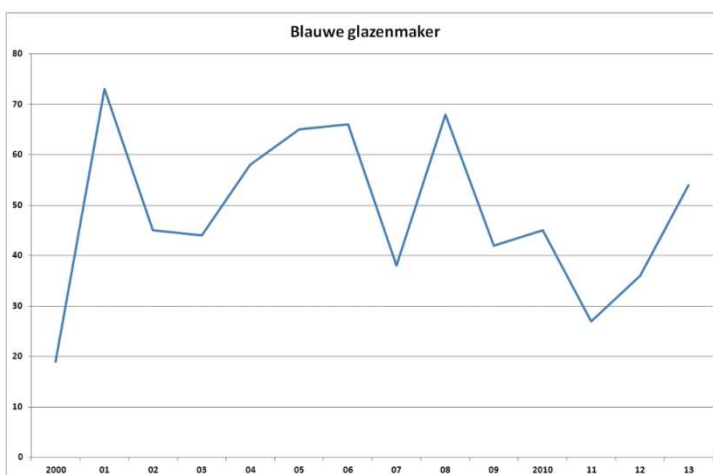
N=7154

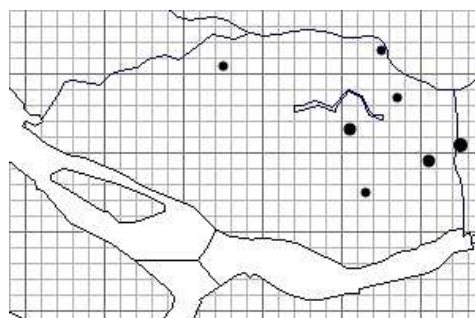
Blauwe glazenmaker (*Aeshna cyanea*)

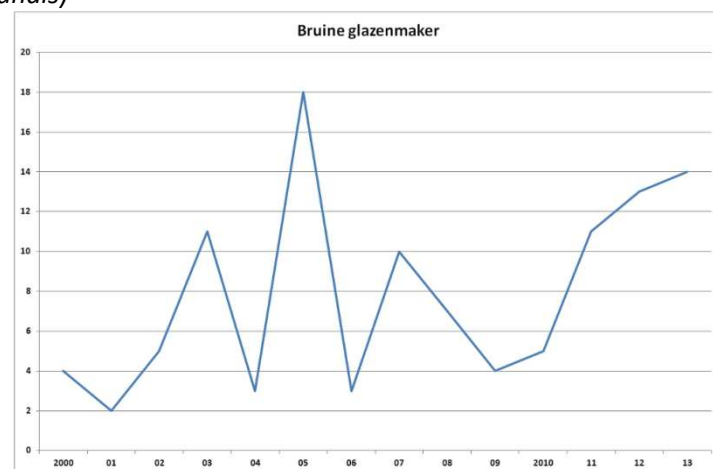
N=54

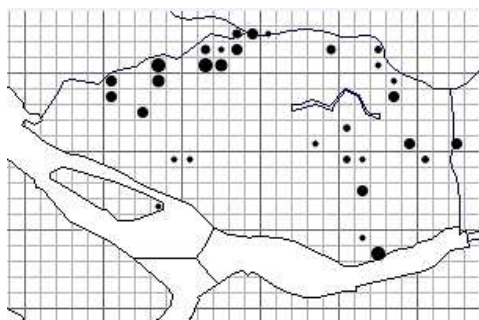
Bruine glazenmaker (*Aeshna grandis*)

N=14

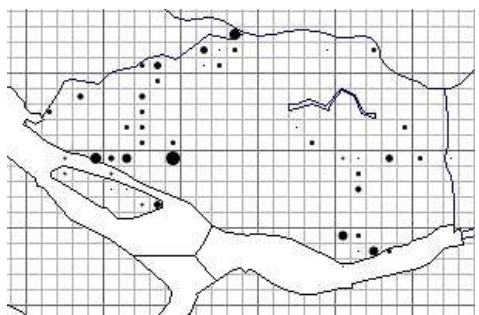
Vroege glazenmaker (*Aeshna isoeles*)

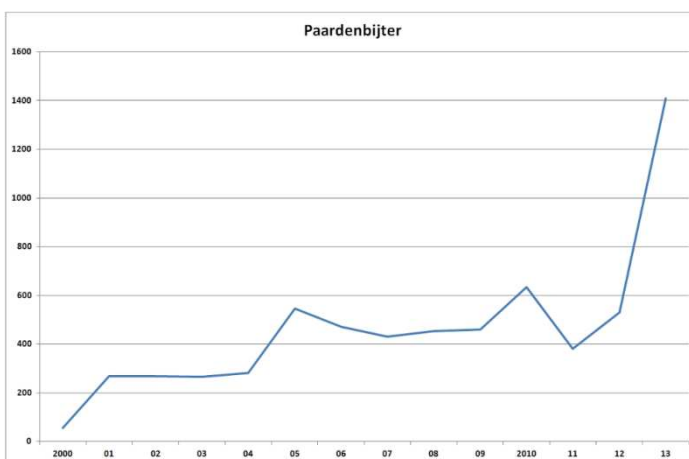
N=158

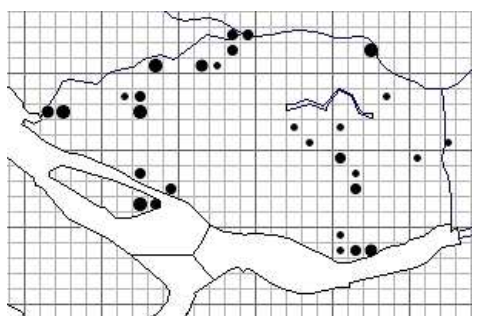
Paardenbijter (*Aeshna mixta*)

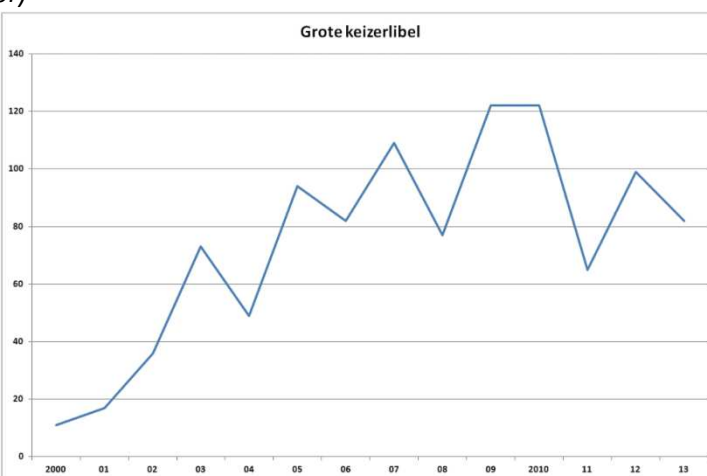
N=1410

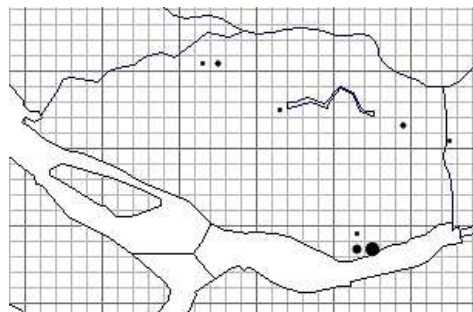
Grote keizerlibel (*Anax imperator*)

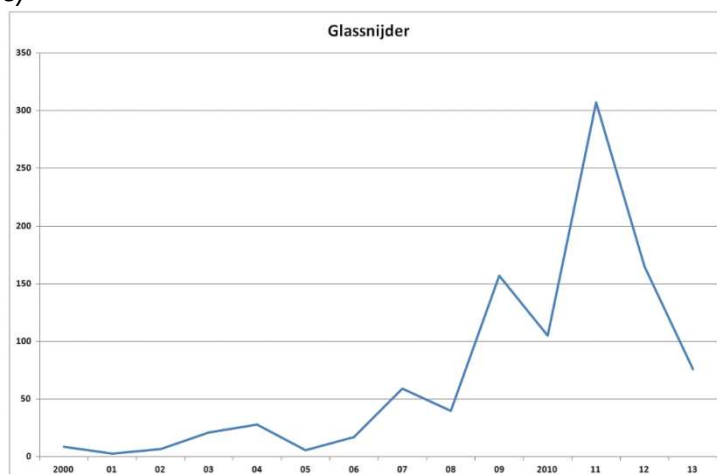
N=82

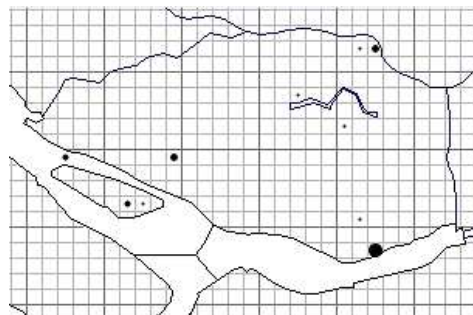
Glassnijder (*Brachytron pratense*)

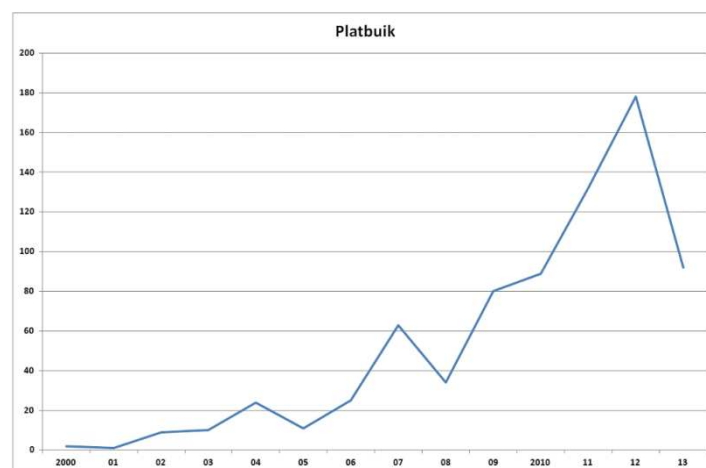
N=76

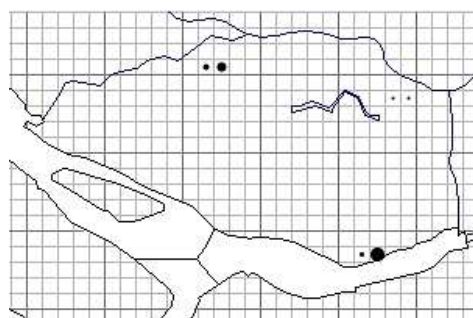
Platbuik (*Libellula depressa*)

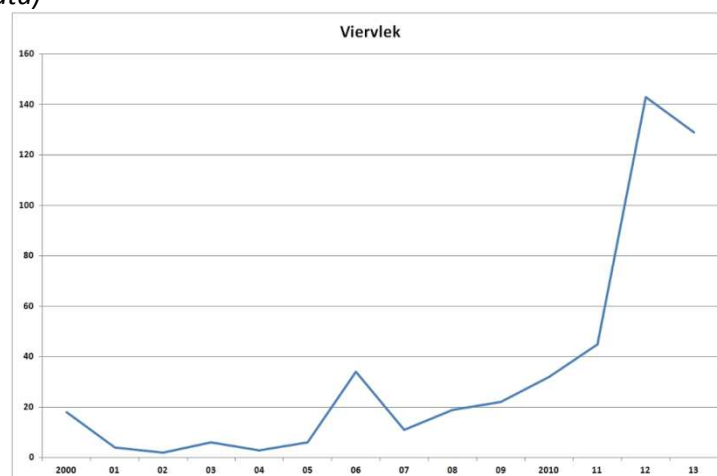
N=92

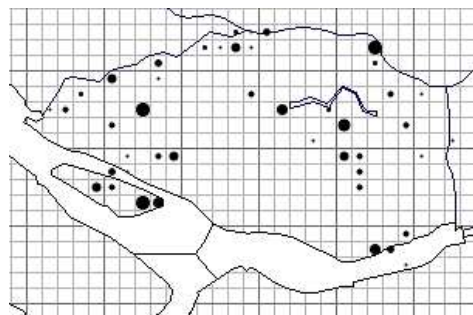
Viervlek (*Libellula quadrimaculata*)

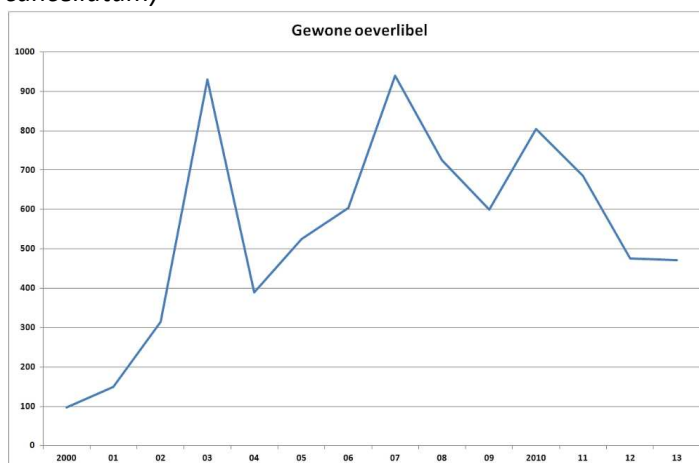
N=129

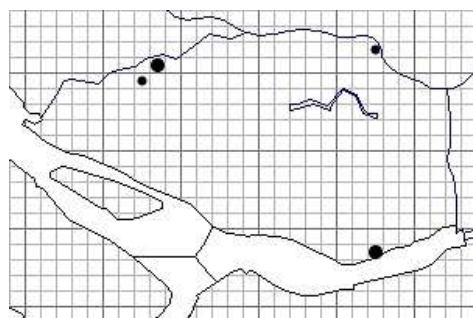
Gewone oeverlibel (*Orthetrum cancellatum*)

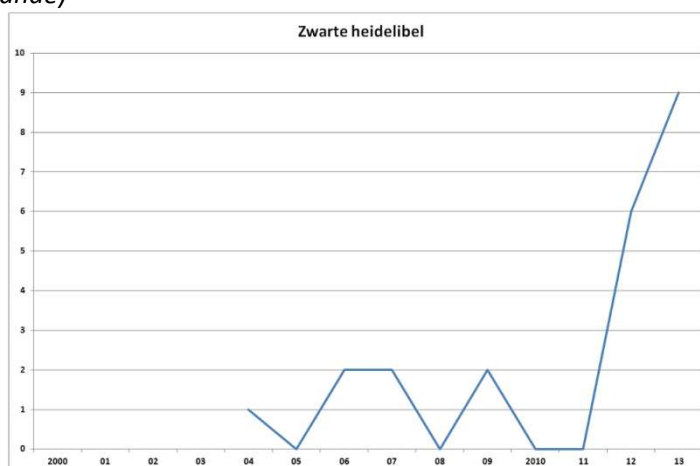
N=471

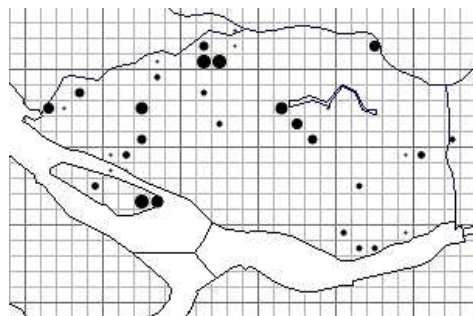
Zwarte heidelibel (*Sympetrum danae*)

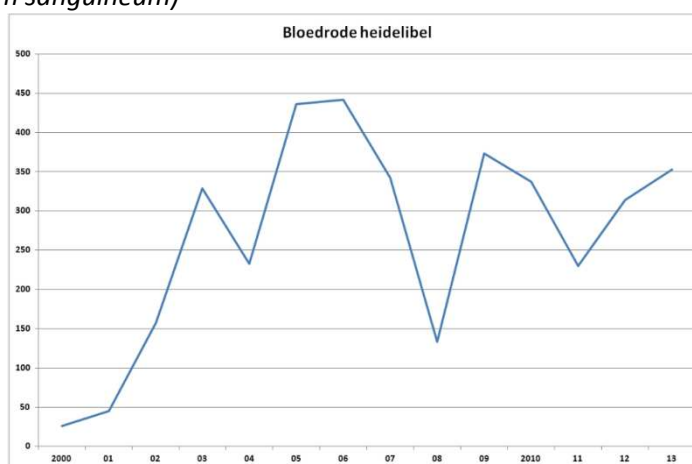
N=9

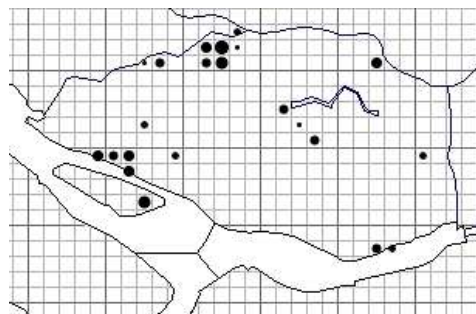
Bloedrode heidelibel (*Sympetrum sanguineum*)

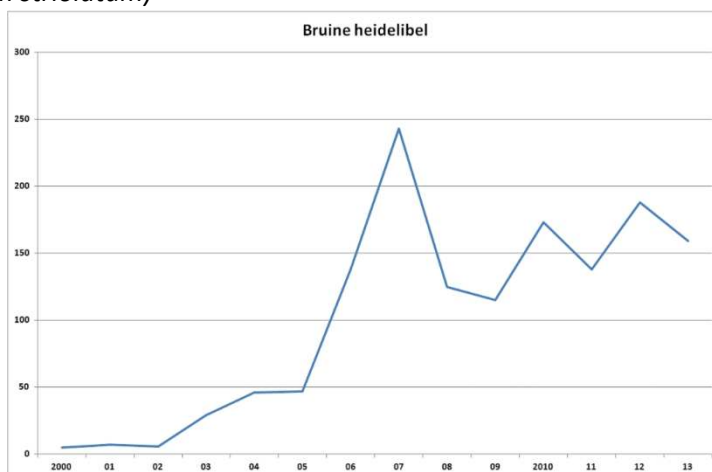
N=353

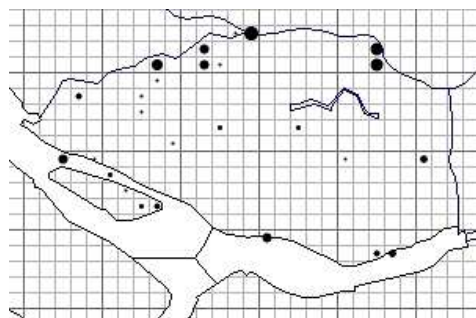
Bruinrode heidelibel (*Sympetrum striolatum*)

N=159

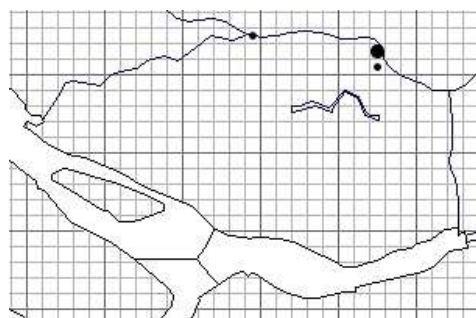
Steenrode heidelibel (*Sympetrum vulgatum*)

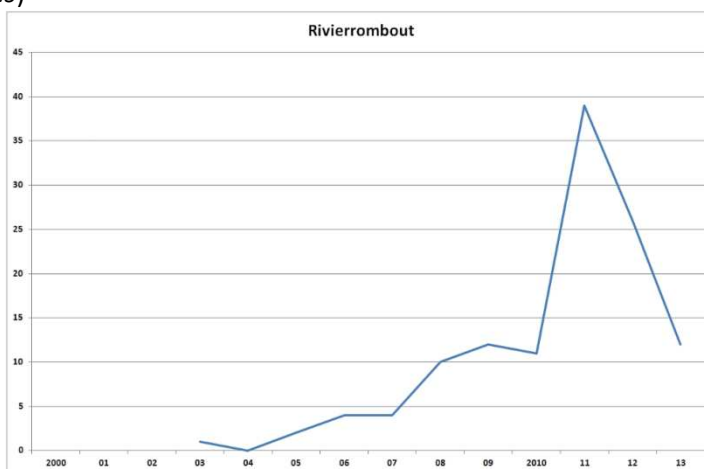
N=265

Rivierrombout (*Gomphus flavipes*)

N=12

EXCURSIES

DAGEXCURSIES

	Datum	Locatie
Dagexcursie	Zondag 21 april	Esscheplaat
Dagexcursie	Zaterdag 4 mei	Esscheplaat
Dagexcursie	Zaterdag 25 mei	Plan Argusvlinder, en eventueel Nieuwlandse Bos
Dagexcursie	Woensdag 5 juni	Avelingen (doel Bruine korenbout)
Dagexcursie	Zondag 16 juni	Kalmthoutse heide
	Zaterdag 22 juni	1001 soortendag Klein Profijt
Publieksexcursie	Zondag 21 juli	Trekdambos, Trekdamweg, 's-Gravendeel
Weekend *	Zaterdag 3 augustus	St. Pietersberg
Weekend *	Zondag 4 augustus	De Doort, bij Echt
Middagexcursie	Woensdag 14 augustus	Ouderkerk a/d IJssel (doelsoort: Groene glazenmaker)

NACHTVANGSTEN

	Datum	Locatie
Nachtvlinders	Vrijdag 12 april	Klein Profijt, Oud-Beijerland
Nachtvlinders	Vrijdag 10 mei	Groeneveld, 's-Gravendeel
Nachtvlinders	Vrijdag 7 juni	Borrekeen
	Zaterdag 22 juni	1001 soortendag Klein Profijt
Nachtvlinders	Vrijdag 5 juli	NLC
Nachtvlinders	Vrijdag 12 juli	EMN Trekdambos, Trekdamweg, 's-Gravendeel
Nachtvlinders	Vrijdag 6 september	NNN Klein Profijt
Nachtvlinders	Vrijdag 4 oktober	Klein Profijt, Oud-Beijerland

Colofon**Vereniging Hoekschewaards Landschap
Werkgroep Vlinders en Libellen**

Jaarverslag 2013

maart 2014

coördinator Werkgroep: Marion Zondervan

tel.: 06 33805785

e-mail: m.tenebrata@gmail.com

tekst:

Marion Zondervan

overzichten:

Henk Bunjes

omslagfoto:

Keizersmantel, augustus 2013 (foto Wilma Kapoen)

Bezoekerscentrum: Klein Profijt

Open: di-vr 10-17 uur, za/zo 12-17 uur

bezoekadres: Zalmpad 11

postbus 1080

3260 AB Oud-Beijerland

tel.: 0186-621888

e-mail: kantoor@hwl.nlinternet: www.hwl.nl

Nationaal Landschap Centrum (NLC)

Open: di-zo 12-17 uur

Veerweg 1c

3281 LX Numansdorp

tel.: 0186-653512

e-mail: kantoor@hwl.nlinternet: www.hwl.nl